

# Havekolonier i Sundbyerne

## LOKALHISTORIE:

Kolonihaver udgør fristeder for borgerne flere steder på Amager - Jørgen Grandt fortæller om de haveforeninger, der var en gang.



## Arkivet

Lokalhistorikeren Jørgen Grandt skriver om Amagers historiske rødder.

### AF JØRGEN GRANDT

Energien, Aftenro, Haabet, Vaaren, Dyveke. De og mange andre er borte nu, men Amager og kolonihaver hænger stadig uløseligt sammen. Venlyst-haverne kender de fleste. Det er næsten altid den haveforening, der vises billeder fra i bøger og tv, fordi den er øens ældste (fra 1892-93), ligger tæt op ad storbyen og har spøjse spir på et par af de små huse. Men i 100 år har Amager har været hjemsted for bunkevis af andre havekolonier, både i Københavns og i øens andre kommuner.

Omkring 1900 blev mange af Sundbybøndernes marker overtaget af nyoprettede haveforeninger og stykket ud i små lodder. På området fra Amagerbrogade/Englandsvej og ud til Øresund kom havekolonierne til at ligge inde imellem fabrikkene og de mange såkaldte lejekarser ved især Frankrigsgade, Bøhmensgade og Bremensgade-Nyrnberggade. Men i 20'erne og 30'erne blev mange foreninger fortrængt af byggeriet af de store beboelsesejendomme.

Til gengæld blev mere og mere land inddæmmed vest og syd for Amager Fælled og nord for Helgoland, og snart kunne der også dér etableres hundredvis af kolonihaver. Mange blev anlagt på tidligere lossepladser, og de måtte derfor - da man blev bevidst om miljø og forurening - tilføres flere meter jord i højden for at 'den lille mands' grøntsager ikke skulle gro i giftig muld og eksplosive gasarter.

I dag ligger de fleste af Sundbyernes haveforeninger på Kløvermarksvej, ved Amager Strand og Kastrupfortet, på Islands Brygge og Røde Mellemvej og ikke mindst langs Kongelundsvej. Oprindeligt lejede man havelodderne, men nu til dags er der også andelshaver, ejerhaver med helårsstatus og små nyttehave med eller uden et skur og uden tilladelse til at overnatte. Almindeligvis har foreningerne bosæson fra 1. april til 1. oktober.



1930'ERNE Børn og unge på festpladsen i Strandbo. Billedet tilhører Britta Møller.

Hvor de typiske havehuse oprindeligt var bygget af brugte

genbrugstaggap, kitfatige vinduer, begejstring og opfindsomhed - som man vist

stadig kan se det nogle steder i Hf. Nokken - så begyndte husene at følge med opsvinget i

60'erne. I dag bygger man kolonihavehuse i millionklassen, som var de beregnet til at ligge i et celebret sommerhusområde i Nordsjælland og ikke på 400 kvm lejet jord på Vestamager.

De mange lokale markeder og blandede landhandlere på festpladsen i haveforeningerne døde ud i takt med, at supermarkederne skød op, og flere og flere mennesker fik egen bil. Så forsvandt traditionen med helt åbenlyst at hente forbudte kasser øl om søndagen i 'tutten', uanset om man havde have i foreningen eller boede i et parcelhus i nærheden. Derefter kunne butikken så ofte bygges om til et lille lokalt klubhus til brug for socialt samvær og fordeling af pligtarbejde.

Forlængst forbi er også den tid, hvor natmændene kom og hentede ens lokumsspand. Nu er der kloakeret mange steder, husene får træk og slip, bade-

værelse med gulvvarme, termoruder og måske brændeovn.

Min mors onkel Carl havde have i Energien 1925. Mine bedsteforældre fik have i Strandbo 1932, min faster overtog den 1968, og jeg selv fik have 1985. Min far og hans kone nåede at have have i Hf. Kløvermarken i 30 år. Andre familiemedlemmer hyggede

sig i Majblomsten, i Sønderbro på Irlandsvej, i Strandlyst og ude i Taarnby Eng.

Kolonihavetilværelsen under vajende dannebrog og bag åbne havelåger er en uundværlig livsstil for utrolig mange mennesker. Uanset om man har grønne fingre og sorte negle, eller foretrækker en håndbajer i hængekøjen mellem æbletræerne. Skål!



1934 Strandbos første foreningsflag bæres omkring pinsen morgen. Billedet tilhører Britta Møller.



1933 Skribentens far i sine forældres to år gamle havehus, dog købt brugt, i haveforeningen Strandbo - læg mærke til Amagerbanens passagertog, der buldrer forbi i baggrunden. Foto: Gurli Grandt.

# ÅBNINGS- TILBUD

PR. M<sup>2</sup>  
**369.-**  
SPAR 360.-

**Junckers Ask plankegulv**  
Whitesand. Et smukt lyst plankegulv i hvidpigmenteret Ask matlak, som kombinerer den slidstærke overflade med oliens naturlige look. Med laylock læggesystem som ikke skal limes. Indeklimateknet.  
Pr. m<sup>2</sup>: Vejl. pris 729,-

**JUNCKERS**  
A NATURAL FEELING



**LINOLEUM - EASYLOC**  
(udgæet dessin)

Et moderne miljøvenligt klik-gulv, lægges uden brug af lim. Et trendy gulv, som er nemt at lægge og vedligeholde. Lyddæmpende bagside af filt-pap. 19x4 cm x 123,5 cm.  
Pr. m<sup>2</sup>: Før 299,-

RESTPARTI  
NU  
**149<sup>95</sup>**

PR. M<sup>2</sup>  
**120.-**  
ÅBNINGSPRIS

**Eg Helsinki**  
Flot hvidolieret parketgulv, hvor træets spil fremhæver det rustikke og naturlige udseende.

**RESTRULLER**  
Kæmpe udvalg af kvalitet